

Arbeid i team

Opplegget er basert på at samtalegruppene drives av et team på to personer med utfyllende faglig og kulturell kompetanse og nettverk. Gjennom teamarbeid kan de gi hverandre gjensidig støtte, oppmuntring og utveksling av kunnskap. Dette synes nødvendig, da erfaring fra andre land har vist at gruppeledere ofte faller fra dersom de ikke har oppfølging av en veileder. Dette skyldes bl.a. at omskjæring er et sensitivt tema og at gruppeleder kan møte vanskelige reaksjoner og press fra eget miljø.

Sammensetning av teamet

Forslag til sammensetning, kvalifisering og arbeidsfordeling i teamet:

Veiledere:

Personer med erfaring fra arbeid med ulike folkegrupper og som kan veilede gruppeledere i å drive samtalegrupper.

Kvalifikasjoner:

Relevant faglig utdanning på minimum høyskolenivå, gjerne innen helse- og sosialfag, samt tilknytning til hjelpeapparatet. Fordel med erfaring i det å drive grupper m.m.

Arbeidsoppgaver:

Veileder kan ses på som en prosjektleder, med ansvar for å ta initiativ og styre arbeidet. Veileder har et overordnet ansvar for å sikre økonomi og administrativ tilknytning, finne lokaler og tilrettelegge andre praktiske ting. Veileder må gjennomgå veiledningsheftet og sikre at gruppeleder har god innsikt i arbeidet, samt planlegge hver enkelt samling, gjennomføring og oppsummering/rapportering sammen med gruppeleder.

Det er mulig for en veileder å drive gruppen alene. Da kan det være nødvendig med tolk og gjerne også en samtalepartner og støtteperson fra målgruppen.

Gruppeledere:

Personer fra berørte målgrupper som kan drive samtalegrupper om kvinners liv og helse i eksil.

Kvalifikasjoner:

Må ha tilstrekkelige gode kunnskaper i norsk til at det går greit å samarbeide med veileder. Det er en fordel om hun behersker felles språk med deltakerne i gruppen. Fordel med minimum grunnskole, stort nettverk og organisasjonserfaring.

Arbeidsoppgaver:

Delta i planlegging av samtalegruppene. Rekruttere deltakere til gruppen. Ofte er det nødvendig å ringe rundt til gruppedeltakerne før hver samling for å minne om samlingen og for å oppfordre dem til å komme. I tillegg skal gruppeleder i samarbeid med veileder forberede innlegg og opplegg til diskusjon til hver enkelt samling, samt oppsummere samlingene sammen med veileder i etterkant.

Samarbeid, arbeidsfordeling og økonomi

Hvordan man samarbeider, fordeler arbeidsoppgaver og tidsbruk kan variere. Erfaring viser at det er viktig å klargjøre dette, samt avlønning på forhånd, og det bør settes av tid til en grundig gjennomgang av dette både under forberedelsen av hele opplegget før gruppesamlingene kommer i gang, og når hver enkelt samling planlegges. Denne klareringen må inkludere rammer for samarbeid i teamet. Det gjelder bl.a. praktiske ting som må ordnes, rolle- og arbeidsfordeling, regler for samspill, og gjennomgang av de enkelte temaene.

Det er beregnet at veileder og gruppeleder får lønn for arbeidet. Hvis hele eller deler av arbeidet kan utføres innenfor teamets ordinære arbeidstid, er dette en stor fordel, bl.a. med sikte på forankring og kontinuitet.

Det er ikke naturlig at deltakerne får lønn eller økonomisk kompensasjon for deltakelse i gruppene, men det bør være gratis å delta, og alle deltakerne bør få kursbevis.

Veileders rolle

Veilederen skal være en støtteperson for gruppelederen. Hun skal med sin faglige bakgrunn kunne støtte gruppelederen både i hennes rolle som gruppeleder og i hennes mulighet til å gjennomføre hele programmet. Veilederen hjelper også til med praktiske ting.

Veilederen må lese hele heftet nøye, og så gjennomgå det muntlig med gruppeleder. Det er viktig at veilederen sikrer at gruppelederen har forstått målsettingen med både helheten og strukturen i opplegget. Rollespill og øvelse er en viktig del av forberedelsen.

Før hver samling bør veilederen sammen med gruppelederen gå igjennom programmet for den aktuelle samlingen. Erfaringsmessig er det best om gruppeleder kun trenger å forholde seg til det skriftlige materialet for hver samling, som stort sett er to sider til sammen. Gi gruppeleder kopi av de relevante sidene for samlingen, helst i forkant så hun har mulighet til å lese dem hjemme før planleggingsmøtet. Veileder må likevel gjennomgå disse sidene med gruppeleder. Sidene kan inneholde norske ord og begreper som noen av gruppelederne ikke forstår hva innebærer. Veilederen bør derfor forsikre seg om at gruppelederen har forstått innholdet i hvert tema og sikre at ord og begreper er forstått i praksis og "oversatt" til egen virkelighet.

Etter hvert gruppesamling må veileder og gruppeleder gjennomgå samlingen, både med hensyn til deres rolle og hvilke temaer og problemstillinger som ble diskutert. Under samlingene bør gruppeleder føre notater som huskeliste til gjennomgangen etterpå, særlig hvis ikke veileder var til stede, eller diskusjonen foregikk på et språk veileder ikke forsto. Punkter fra flippover bør også brukes i gjennomgangen. På bakgrunn av denne gjennomgangen skriver veileder en rapport fra samlingen etter forslaget på side 21. Rapporteringen kan eventuelt foregå samtidig med planleggingen av neste samling. Skrivning av rapport er viktig både for egen læring, for planlegging av videre samlinger og for at veileder skal kunne se hvilken type støtte gruppeleder trenger.

Veiledere med helsefaglig bakgrunn kan selv holde hovedinnlegget på samling 4 hvor temaet er kvinners helse, med fokus på underlivet. Dersom ikke veileder føler seg trygg på dette, kan hun trekke inn ressurser utenfra, gjerne en lokal helsesøster. På samling 5 hvor temaet er befruktning og fødsel, kan det være en fordel å trekke inn jordmor, dersom ikke teamet selv har denne kompetansen.

Utover de to ovennevnte samlingene (4 og 5) bør veilederen som et minimum delta på den første samlingen for å hilse på deltakerne, og på den siste samlingen som er en evaluering av hele opplegget. Erfaring viser at det ofte er en fordel at veileder er til stede så mye som mulig i gruppen, bl.a. for å hjelpe til med å holde struktur og tema. Hun kan eventuelt trekke seg tilbake og ta en pause for å gi økt rom for friere diskusjon. Hvor mye, på hvilken måte og når diskusjoner på et annet språk skal oversettes til veileder, må diskuteres både i forkant og underveis.

Gruppeleders rolle

Gruppelederen er den som rekrutterer og motiverer deltakere til gruppen. Dette gjør hun best fra sitt eget miljø eller fra de som bruker det stedet veilederen arbeider, som for eksempel en mødregruppe på helsestasjonen. Man må påregne noe tid til rekrutteringen da erfaring viser at denne fasen er veldig viktig for å få gruppen til å fungere. Hver deltaker bør motiveres personlig av gruppeleder. Det kan også være nødvendig at hun før hver samling ringer til kvinnene og minner dem på samlingen.

Gruppeleder er til stede på alle samlingene. Det er viktig at gruppeleder kommer i god tid, slik at hun kan gjøre de siste praktiske forberedelsene og ta imot deltakerne. Dette er et viktig signal om respekt for temaet og deltakerne, om hennes ansvarlighet og rolle, og bidrar til å øke deltakernes følelse av å være velkommen, og minske eventuell frustrasjon hos veileder. Det er viktig å skape trygghet i gruppen slik at alle deltakerne får lyst til å være åpne. Gruppeleder må kunne skape gode relasjoner mellom seg og de andre gruppemedlemmene. Dette gjør hun blant annet ved å skape en atmosfære hvor deltakerne føler at de kan være den de er og si hva de mener. Hun skal ha sin oppmerksomhet på alle deltakerne, og ikke foretrekke noen framfor andre. Hun må ikke sitte og snakke privat med dem hun kjenner fra før.

Erfaring viser at rollen som gruppeleder kan være utfordrende. Det å skulle ta en ledende rolle i eget miljø, for eksempel å stoppe eller avlede noen som snakker for mye, kan være vanskelig. Ofte vil gruppeleder få lønn for jobben med å drive grupper, og mange deltakere kan utfordre gruppeleder ved å spørre hvorfor hun får lønn og ikke de? Hva kan hun som ikke de kan? Det er derfor viktig at det presiseres overfor deltakerne at gruppeleder er ansatt til å gjøre denne jobben. Og at hun har fått innføring og veiledning i å drive nettopp denne type gruppe. Gruppeleder må derfor alltid være presis, forberedt, pliktoppfyllende, tydelig og klar i sin rolle, og på den måten vise at hun har mer ansvar enn gruppedeltakerne.

Mange forventer at gruppeleder også kan hjelpe dem på andre måter og til andre tider. Hun kan også bli utfordret på sin rolle, etniske identitet, klantilhørighet, klasse eller annet. Det er derfor viktig at man snakker om dette både i forkant og underveis, og at man gjør roller og oppgavefordeling klart for deltakerne i gruppen.

Bruk av tolk

Dersom teamet ikke behersker både norsk og gruppas språk, kan det bli nødvendig med tolk. Dersom gruppa må forholde seg til tre språk, kan det bli veldig tungt og tidkrevende å drive den. Da er det kanskje bedre at veileder driver gruppen alene ved hjelp av tolken. Det er viktig at det er en kvinnelig tolk og at man informerer tolken om hvordan opplegget fungerer.